

SCB-Indikatorer

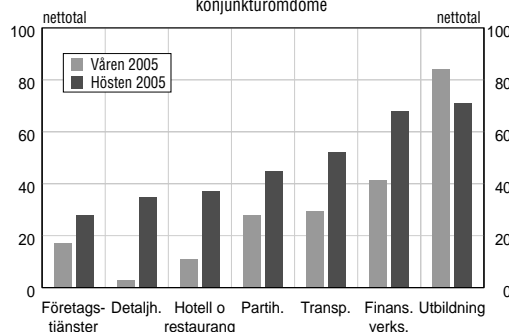
E K O N O M I S K M Å N A D S Ö V E R S I K T

NUMMER 10

31 oktober 2005

Stärkt konjunktur för tjänster

Konjunkturbedömning våren och hösten 2005, tjänster
Nettotal, skillnaden mellan andelen företag med positivt och negativt konjunkturomdöme

Enligt undersökningen Snabbindikatorn på konjunkturen tycks tjänstebanscher sedan i våras ha tagit över stafettpinnen från tillverkningsindustrin i konjunkturuppgången. I sju av nio tjänstebanscher är nu storföretagens konjunkturomdömen mer positiva än för ett halvår sedan.

”I mitten”

Strukturförändringar och produktivitetstillväxt i detaljhandeln

sidan 8

Kommentarer & Analys

Konjunkturläget _____	2
Industri _____	3
Utrikeshandel _____	5
Varuhandel _____	5
Byggmarknad _____	7
Priser _____	7
"I mitten" _____	8
Arbetsmarknad _____	10
Finansmarknad _____	11
Internationell utblick _____	14
Svenska ekonomiska indikatorer _____	16

Konjunkturläget

Accelererande BNP-tillväxt i USA

Det ekonomiska informationsflödet har varit fortsatt positivt i oktober. Det gäller såväl för den globala ekonomin som för Sverige. Ännu en gång överraskade den amerikanska ekonomin med att redovisa högre ekonomisk aktivitet under tredje kvartalet än vad många bedömare förväntat sig efter orkanerna i Mexikanska golfen. Trots katastrofen i södra USA i samband med orkanerna i september ökade den sam-

lade produktionen av varor och tjänster i landet med 3,8 %, säsongrensat, jämfört med kvartalet innan och omräknat till årstakt. Det fick bl.a. investerarna att återvända till aktiemarknaden, vilket ledde till att börserna i USA under publiceringsdagen steg med runt 1,5 %.

Uppgången med 3,8 % medförde att tillväxten accelererade från en ökning under andra kvartalet på 3,3 %. Tillväxten har därmed varje kvartal varit 3,3 % eller högre under en sammanhängande period av tio kvartal, vilket är den längsta perioden med en så stark och uthållig tillväxt i USA sedan de riktigt goda åren i mitten av 1980-talet. En lättnad för marknaden var också att inflationstrycket i ekonomin inte ökat som en följd av de kraftigt stigande energipriserna. Exklusive livsmedel och energi steg sålunda priserna i ekonomin, enligt BNP-deflatorn, med 2,2 % under tredje kvartalet, vilket var i stort sett samma som andra kvartalet på 2,1 %.

I likhet med andra kvartalet kom den höga tillväxten under tredje kvartalet till stånd, trots att företagen minskade sina lager. Lagerminskningen var nu inte alls lika omfattande som tidigare, men motsvarade ändå en neddragning av BNP med 0,6 procentenheter. Detta skulle implicit bädda för en fortsatt god tillväxt även under innevarande kvartal. Det som i stället talar för en utveckling i motsatt riktning, och om en avmattning på lite sikt, är utvecklingen av de ledande indikatorerna som visat en tydlig dämpning tre månader i följd t.o.m. september.

Hushållens konsumtion drev på den amerikanska ekonomin

Nu liksom tidigare var det främst en stark köplust hos hushållen som drev på den ekonomiska aktiviteten. Konsumtionsgifterna ökade med 3,9 % under tredje kvartalet jämfört med ca 3,5 % de två tidigare kvartalen i år. Inköp av nya personbilar var, i samband med erbjudanden av kraftiga rabatter från bilhandeln, en viktig faktor bakom de höga konsumtionsciffrorna. Anmärkningsvärt var den höga ökningen av konsumtionsgifterna, trots dämpningen i utvecklingen av hushållens inkomster. Dessa steg nu med 2,8 % mot 6 % under andra kvartalet, vilket till en del anses reflektera effekterna av orkanerna i Mexikanska golfen. Hushållens reala disponibla inkomster minskade med 0,9 % under tredje kvartalet, vilket tyder på att en del av hushållens ökade konsumtion under perioden var lånefinansierad.

Den goda investeringskonjunkturen håller i sig även om tecken på en viss dämpning nu kan skönjas. Investeringsarna utan-

för bostadssektorn steg tredje kvartalet med 6,2 % jämfört med tidigare ökning på 8,8 % andra kvartalet i år och som mest 13,5 % andra kvartalet i fjol. Likaså dämpades bostadsinvesteringarna, från en uppgång med 10,8 % andra kvartalet till en ökning nu med 4,8 %. Utrikeshandelns effekt på tillväxten under kvartalet var neutral.

Återhämtningen i EU-konjunkturen fortsätter

För Europa saknas fortfarande en mer fullständig bild – baserad på nationalräkenskapsorna – av hur ekonomierna inom EU utvecklats under tredje kvartalet. Utgångspunkten vid bedömningen får därför fortfarande vara utfallet av de ekonomiska korttidsindikatorerna, som för den kvantitativa statistiken nu sträcker sig som längst fram t.o.m. augusti i år.

För tillverkningsindustrin ger dessa för närvarande ett något osäkert intryck. Industriproduktionen visar sedan i våras en stadig, om än inte alltför kraftig ökning. Under den senaste tremånadersperioden juni–augusti steg industriproduktionen för såväl EU25 som för eurozonen med 1 %, säsongrensat och jämfört med närmast föregående tremånadersperiod.

Uppgången har skett parallellt med en ökad ordergång, men efter den kraftiga uppgången i juni har en rekyl skett i juli och augusti då en viss nedgång i ordergången registrerades.

En förklaring till den låga ekonomiska tillväxten inom EU är den svaga utvecklingen av hushållens konsumtionsutgifter. Detta avspeglas i sin tur – särskilt för eurozonen – i en lika svag utveckling för detaljhandeln. Försäljningsvolymen här har för eurozonen varit på en i stort sett oförändrad nivå hela året fram t.o.m. augusti. För EU25 har en viss ökning skett hittills i år, med drygt en procent säsongrensat.

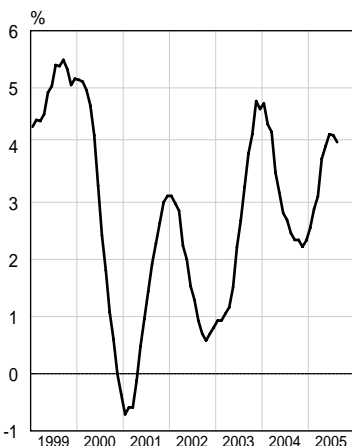
Den kvalitativa statistiken, i form av konjunkturbarometerdata, sträcker sig nu fram t.o.m. oktober. En klart positiv EU-barometer för oktober visade på en bred uppgång i regionen, vilket föranleder EU-kommissionen att dra slutsatsen att EU-ekonomin nu slutligen återhämtat sig efter avmattningen från förra hösten fram till juni i år.

Hög aktivitet i den svenska ekonomin

För Sverige har konjunktursignalerna varit klart positiva den senaste månaden, och den ekonomiska aktiviteten har varit hög. Aktivitetsindex – en månatlig indikator på BNP-utvecklingen – visade på en oförändrad hög aktivitet i ekonomin i augusti efter uppgången i juli. Det innebär en kraftig uppgång för Aktivitetsindex under den senaste

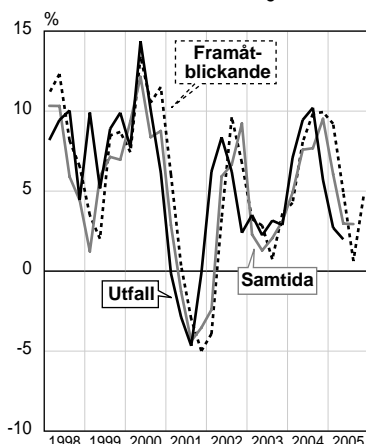
Aktivitetsindex 1999–2005

En sammanvägning av månadsvisa indikatorer. Förändring från föregående månad, uppräknat till årstakt. Trend

Ledande indikatorer för tillverkningsindustrin

Procentuell årsförändring

Efter ett år av snabbt fallande tillväxt i industriproduktionen verkar utvecklingen nu vända. De ledande indikatorerna fortsätter att ange att det inte blir någon recession utan att tillväxtens lägsta värde nåddes under det tredje kvartalet. Den framåtblickande indikatorn antyder att ett kraftigt uppsving skulle inträffa under det sista kvartalet. Utfallet för tredje kvartalet publiceras den 6 december och för det fjärde den 7 mars.

tremånadersperioden juni–augusti, med 1,3 %, säsongrensat och jämfört med närmast föregående tremånadersperiod.

Efter återhämtning för industrin under andra kvartalet, enligt nationalräkenskaper, har konjunkturbilden för branschen blivit allt stabilare. Den samlade ordergången till tillverkningsindustrin ökade t.ex. rejält från juli till augusti till följd av en kraftig förstärkning av exportefterfrågan, som denna månad nådde sin klart högsta nivå någonsin. Under den senaste tremånadersperioden juni–augusti steg den totala ordergången till industrin med 3,5 %, säsongrensat och jämfört med närmast föregående tremånadersperiod. Utvecklingen sammanfaller med resultaten från Konjunkturinstitutets senaste konjunkturbarometer som visar att industrikonjunkturen förbättrats under tredje kvartalet. Vidare antyder SCB:s ledande indikatorer för industriproduktionen att ett uppsving inträffar under fjärde kvartalet i år.

Även inom andra branscher som byggindustrin, handeln och tjänstenäringsarna visar Konjunkturbarometern att efterfrågetillväxten varit god under tredje kvartalet. Optimismen hos de svenska hushållen består, vilket avspeglas i en för närvarande stark utveckling för detaljhandeln, som från andra till tredje kvartalet ökade försäljningsvolymen kraftigt, med 2,6 %. En uppgång med hela 10,8 % omräknat till årstakt.

Snabbindikatorn på konjunkturen – förstärkning i Sverige sedan i våras

Den senaste tidens positiva konjunktursignaler får stöd av SCB-undersökningen Snabbindikatorn på konjunkturen, som genomfördes i oktober i år. Denna omfattar de 330 största företagen i 18 branscher i Sverige och täcker i princip hela näringslivet, från traditionellt cykliska branscher som skogs- och verkstadsindustri till branscher som utbildningsverksamhet och hälsovård/sociala tjänster. Av undersökningen, där företagsledningarna i storföretagen tillfrågas om det aktuella konjunkturläget och konjunktursikterna inför det närmaste halvåret, framgår att den allmänna konjunkturen – i enlighet med företagens förväntningar i våras – har fortsatt att förstärkas.

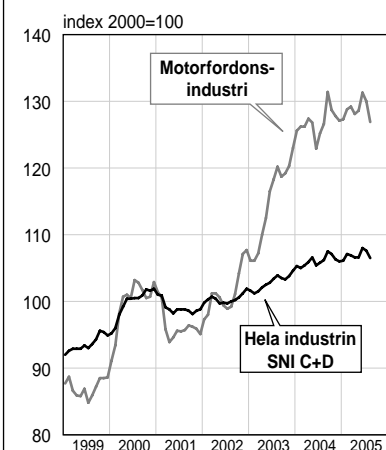
Företagens nuvarande bedömningar av konjunkturen är de klart bästa sedan undersökningen startade hösten 2002. Alla branscher förutom livsmedelsindustri samt förlag och grafisk industri bedömer nu läget som bättre än normalt. Sju av nio tjänstebanscher gör dessutom bedömningen att konjunkturen nu är bättre än i våras. Därmed är det ännu tydligare än i våras att tjänstesektorn tagit över stafettpippen i konjunkturuppgången från tillverkningsindustrin, som fortfarande ändå ser stark ut även om en viss avmattning skett på vissa håll där det senaste halvåret. Där en avmattning skett sedan i våras, har denna antingen skett från mycket höga nivåer, eller är relativt måttlig.

Fortfarande en bit kvar till konjunkturtoppen

Konjunkturen ser ut att kunna förstärkas

Industriproduktionsindex 1999–2005

Säsongrensade månadsvärden utjämnade med tremånaders glidande medelvärden

ytterligare till våren även om optimismen hos storföretagen om en ytterligare förbättring inte är lika utbredd som för ett halvår sedan. Mest optimistiska inför våren är företagen inom branschen företagstjänster, tätt följda av skogsindustri samt hotell och restaurang. Även inom byggindustrin, som redan tillhör toppbranscherna, görs klart optimistiska bedömningar om en ytterligare förstärkning till våren.

Trots det nuvarande redan starka konjunkturläget bedömer storföretagen i de flesta branscher att de är på väg uppåt på konjunkturkurvan. I tio av de arton undersökta branscherna anser mer än hälften av storföretagen att de är på väg uppåt i konjunkturen. För branschen transport och kommunikation gör den största andelen av företagen, 49 %, bedömningen att de nu befinner sig på konjunkturtoppen. I den tunga verkstadsindustrin uppger 40 % att de är på väg upp i konjunkturen medan 38 % anser att de befinner sig på konjunkturtoppen. Av samtliga tillfrågade företag anser 46 % att de är på väg upp i konjunkturen, 30 % att de befinner sig på konjunkturtoppen, 19 % att de är på väg nedåt i konjunkturen och endast 1 % att de befinner sig i konjunkturbotten.

Industri

Den svenska industrikonjunkturen ger nu ett stabilare intryck jämfört med läget före

Industriproduktion

	Förändring i %		
	aug 05/ jul 05	jun–aug 05/ mar–maj 05	aug 05/ aug 04
Hela industrin	-4	1	-4
Industri för insatsvaror	-4	0	-6
Industri för investeringsvaror	-18	6	-5
Industri för varaktiga konsumtionsvaror	-10	-3	-16
Industri för icke-varaktiga konsumtionsvaror	1	2	3
Trävaruindustri, ej möbler	-1	0	-7
Massa-, pappers- och pappersvaruindustri	-1	-1	-4
Kemisk industri	2	0	5
Stål- och metallverk	0	0	-6

Aktivitetsindex

		Index	Förändr i %
		2000=100	från föreg mån
Säsongrensad	jul	112,23	0,69
	aug	112,16	-0,07
Trend	jul	111,73	0,34
	aug	112,10	0,34

sommaren. Efter återhämtningen i industriproduktionen under andra kvartalet i år, enligt nationalräkenskaperna, har efterfrågan på industriföretagens produkter fortsatt att ökat kraftigt den senaste tiden. Under den senaste tremånadersperioden juni–augusti ökade den samlade orderingen till industrin – efter en kraftig förstärkning av exportmarknaderna – med starka 3,5 % jämfört med närmast föregående tremånadersperiod. Även signalerna från den senaste Konjunkturbarometern var positiva och visade att industrikonjunkturen förbättrades under tredje kvartalet. Konfidensindikatorn har stigit och ligger nu klart över det långsiktiga genomsnittet. Företagens förväntningar inför fjärde kvartalet är optimistiska även om man planerar för fortsatta personalnedskärningar.

Industrins produktionsvolym

Senaste uppgift: augusti 2005

Källa: SCB:s industriproduktionsindex

(Helena Fredin)

Industriproduktionen minskade under augusti

Svensk industriproduktion minskade med 4,4 % i augusti jämfört med juli. Nedgången i augusti följde på en ökning med 1,5 % från juni till juli. Om man jämför augusti 2005 med samma månad förra året minskade produktionen med 4,0 %. I juli visade motsvarande jämförelse en ökning av industriproduktionen med 8,1 %.

Resultaten för juli och augusti är svårtolkade på grund av semestereffekter. Om man jämför ett genomsnitt av månaderna juli och augusti med juni har produktionen minskat med 0,7 %. Sammantaget under den senaste tremånadersperioden, juni–augusti, ökade produktionen med 0,9 % jämfört med närmast föregående tremånadersperiod.

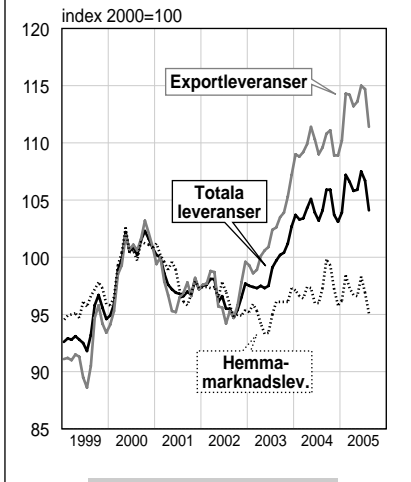
Hittills i år (januari–augusti) har produktionen ökat med 1,2 % jämfört med motsvarande period året innan.

Produktionen inom industri för insatsvaror minskade med 3,9 % i augusti jämfört med juli. Från juni till juli ökade produktionen med 0,9 %. Sammantaget under perioden juni–augusti ökade produktionen inom denna delgrupp med 0,4 % jämfört med perioden innan.

I denna grupp ingår bland annat trävaruindustrin (exklusive möbler) och stål- och metallverk. Under augusti månad minskade produktionen inom trävaruindustrin med 3,4 % jämfört med juli. Stål- och metallverken minskade sin produktion med 0,5 % under samma period.

Industrins leveranser 1999–2005

Säsongrensade månadsvärden utjämnade med tremånaders glidande medelvärde. Fasta priser

Produktionen inom investeringsvaruindustrin minskade med 18,4 % i augusti jämfört med juli. Från juni till juli ökade produktionen med 19,6 %. Sammantaget under perioden juni till augusti i år ökade produktionen inom denna delgrupp med 6,2 % jämfört med närmast föregående tremånadersperiod.

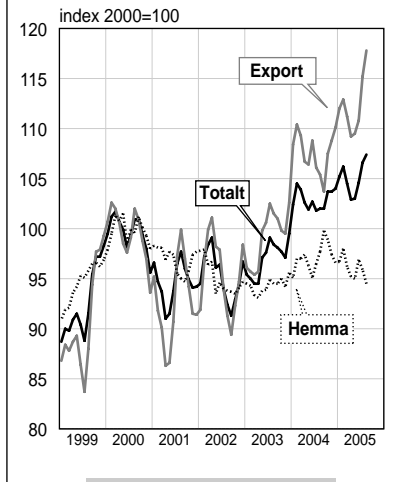
I denna grupp ingår bland annat motorfordonsindustrin och teleproduktindustrin. Under perioden juni–augusti ökade produktionen med 1,4 % inom motorfordonsindustrin och med 6,4 % inom teleproduktindustrin jämfört med perioden mars–maj.

Produktionen inom industri för icke varaktiga konsumtionsvaror ökade med 1,3 % i augusti jämfört med juli. Sammantaget under den senaste tremånadersperioden ökade produktionen inom denna delgrupp med 2,3 % jämfört med närmast föregående period.

Produktionen inom industri för varaktiga konsumtionsvaror minskade med 9,9 % i augusti jämfört med juli. Om man jämför

Industrins ordergång 1999–2005

Säsongrensade månadsvärden utjämnade med tremånaders glidande medelvärde. Fasta priser

perioden juni–augusti 2005 med perioden mars–maj har produktionen minskat med 3,2 %.

Produktionen inom industri för energirelaterade varor ökade med 1,5 % i augusti jämfört med juli. Sammantaget under månaderna juni till augusti minskade produktionen med 0,1 % jämfört med perioden mars–maj.

Industrins leverans- och orderläge

Senaste uppgift: augusti 2005

Källa: SCB:s leverans- och orderstatistik

(Lars Öhman)

Orderingången ökade i augusti

Orderingången till den svenska industrin ökade med 2,4 % från juli till augusti. Uppgången i augusti följde på en svag minskning med 0,1 % från juni till juli. Under den senaste tremånadersperioden, juni–augusti, steg orderingången med 3,5 % jämfört med närmast föregående tremånadersperiod, mars–maj.

Orderingången från hemmamarknaden sjönk med 6,1 % från juli till augusti efter att ha ökat med 1,9 % från juni till juli. Under den senaste tremånadersperioden ökade orderingången från hemmamarknaden med 0,7 % jämfört med närmast föregående tremånadersperiod.

Orderingången från exportmarknaden steg med 8,3 % från juli till augusti. Uppgången i augusti följde på en minskning med 1,3 % från juni till juli. Den senaste tremånadersperioden ökade orderingången från exportmarknaden med 5,5 % jämfört med närmast föregående tremånadersperiod.

Hittills under 2005 (januari–augusti) har orderingången till industrin totalt ökat med 3,2 % jämfört med motsvarande peri-

Leverans och order

	Förändring i %		
	aug 05/ jul 05	jun–aug 05/ mar–maj 05	aug 05/ aug 04
Ordergång			
Hemmamarknad	-6	1	-5
Exportmarknad	8	6	35
Totalt	2	4	16
Leveranser			
Hemmamarknad	-6	0	-3
Exportmarknad	-5	1	9
Totalt	-6	1	-1

od 2004. Orderingsgången från exportmarknaden har hittills i år ökat med 5,5 % medan orderingsgången från hemmamarknaden har minskat svagt med 0,1 %.

Den totala orderingsgången steg med 15,5 % under augusti 2005 jämfört med augusti 2004. Motsvarande jämförelse för exportmarknaden ger en ökning med 34,5 % och för hemmamarknaden en minskning med 5,0 %. Antalet arbetsdagar var 23 i augusti i år jämfört med 22 i augusti 2004.

Orderingsgången till investeringsvaruindustrin ökade med 6,9 % från juli till augusti och med 5,2 % under den senaste tremånadersperioden jämfört med närmast föregående tremånadersperiod.

Det är främst ökad orderingsgång till teleproduktindustrin, motorfordonsindustrin och annan transportmedelsindustri som förklarar uppgången från juli till augusti.

Orderingsgången till insatsvaruindustrin sjönk med 4,0 % från juli till augusti, men ökade med 2,2 % under den senaste tremånadersperioden jämfört med närmast föregående tremånadersperiod. Orderingsgången till industri för icke varaktiga konsumtionsvaror ökade med 0,6 % från juli till augusti och med 2,5 % under den senaste tremånadersperioden jämfört med närmast föregående tremånadersperiod.

Orderingsgången till industri för varaktiga konsumtionsvaror steg med 4,6 % från juli till augusti, men minskade med 0,7 % under den senaste tremånadersperioden jämfört med närmast föregående tremånadersperiod.

Industrins leveranser minskade

Industrins leveranser minskade med 5,6 % från juli till augusti, men ökade med 0,9 % under den senaste tremånadersperioden jämfört med närmast föregående tremånadersperiod.

Leveranserna till hemmamarknaden sjönk med 5,9 % från juli till augusti, men ökade svagt med 0,2 % under den senaste tremånadersperioden jämfört med närmast föregående tremånadersperiod.

Leveranserna till exportmarknaden minskade med 5,4 % från juli till augusti, men ökade med 1,4 % under den senaste tremånadersperioden jämfört med närmast föregående tremånadersperiod. Hittills under 2005 (januari–augusti) har industrins totala leveranser ökat med 3,3 % jämfört med motsvarande period 2004. Leveranserna till exportmarknaden har hittills i år ökat med 4,8 % medan leveranserna till hemmamarknaden har ökat med 1,1 %. De totala leveranserna sjönk med 0,8 % under augusti 2005 jämfört med augusti 2004. Motsvarande jämförelse för exportmarknaden ger

en ökning med 1,4 % och för hemmamarknaden en minskning med 3,4 %.

Utrikeshandel

Handelsnetto

Senaste uppgift: september 2005

Källa: SCB:s utrikeshandelsstatistik

(Runo Samuelsson)

Exporten ökade 7 %

Den svenska varuexporten uppgick under september 2005 till 88,2 miljarder kronor och varuimporten till 72,6 miljarder kronor, vilket gav ett handelsnetto på 15,6 miljarder kronor.

Utrikeshandeln med varor gav ett överskott på 15,6 miljarder kronor under september 2005. För september 2004 var överskottet 14,1 miljarder kronor.

Varuexportens värde under september 2005 uppgick till 88,2 miljarder kronor och varuimportens till 72,6 miljarder kronor. Varuexporten har därmed ökat i värde med 7 % medan varuimporten värdemässigt ökat med 6 % jämfört med september 2004. Antalet vardagar under september 2005 var oförändrat jämfört med september 2004.

Handeln med länder utanför EU gav under september 2005 ett överskott på 14,9 miljarder kronor, medan EU-handeln gav ett överskott på 0,7 miljarder.

Rensat för säsongpåverkan visar handelsnettot ett överskott på 12,5 miljarder kronor för september 2005 jämfört med 12,5 miljarder för augusti 2005. För juli 2005 var motsvarande värde 12,6 miljarder.

Hittills under året (januari–september 2005) har värdet av varuexporten ökat med 6 % medan varuimporten värdemässigt har ökat med 10 % jämfört med motsvarande period ett år tidigare. Varuexportvärdet

Varuexport, landområden				
Område	2004		Andel Förändr	
	2004	2005	%	05/04
	jan-jun	jan-jun	%	%
Europa	323 995	342 724	72,0	6
EU-länder	264 898	279 071	58,6	5
Övr. Europa	59 097	63 653	13,4	8
Afrika	8 150	11 375	2,4	40
Amerika	66 128	67 816	14,2	3
Nordamerika	57 256	57 454	12,1	0
Central- och Sydamerika	8 872	10 363	2,2	17
Asien	49 472	47 622	10,0	-4
Mellanöstern	10 477	12 070	2,5	15
Övr. länder i Asien	38 995	35 552	7,5	-9
Oceanien och övr. områden	5 400	6 150	1,3	14
Totalt	453 464	476 224	100,0	5

under denna period uppgick till 709,4 miljarder kronor och varuimportvärdet till 592,4 miljarder kronor. Handelsnettot för januari–september 2005 gav därmed ett överskott på 117,0 miljarder kronor. För motsvarande månader 2004 noterades ett överskott på 129,2 miljarder kronor.

Varuhandel, samfärdsel och tjänster

Efterfrågetillväxten för de privata tjänstenäringarna har varit god under tredje kvartalet enligt konjunkturbarometern. I stort sett samtliga tjänstebanscher rapporterar om ökad efterfrågan och sysselsättningen har stigit något. Inom uppdragsverksamheten har efterfrågetillväxten varit stark under tredje kvartalet och utfallet var klart bättre än vad företagen hade räknat med. Orderläget har förbättrats ytterligare och företagen är i stort sett nöjda med volymen på ineliggande uppdrag. Bristen på arbetskraft har blivit mer påtaglig. Än så länge är dock rekryteringsproblemen betydligt mindre än vad de var vid senaste konjunkturtoppen för 5–6 år sedan.

Tjänsteföretagen är optimistiska inför fjärde kvartalet och räknar med fortsatt god efterfrågetillväxt. Även sysselsättningen väntas öka. Framför allt inom uppdragsverksamhet väntas sysselsättningen utvecklas starkt.

Total detaljhandel

Senaste uppgift: september 2005

Källa: SCB:s o HUI:s detaljhandelsindex

(Johan Norberg SCB, Carl Eckerdal HUI)

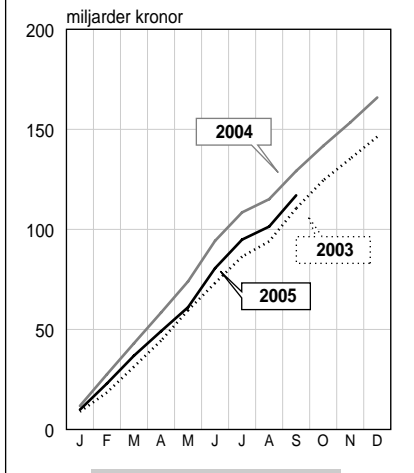
Detaljhandeln ökade på nytt

Efter ett par månader med en lugnare ut-

Varuimport, landområden				
Område	2004		Andel Förändr	
	2004	2005	%	05/04
	jan-jun	jan-jun	%	%
Europa	305 992	336 970	85,3	10
EU-länder	265 155	286 856	72,6	8
Övr. Europa	40 837	50 114	12,7	23
Afrika	1 101	1 438	0,4	31
Amerika	19 799	19 726	5,0	0
Nordamerika	14 346	14 629	3,7	2
Central- och Sydamerika	5 453	5 096	1,3	-7
Asien	31 241	35 912	9,1	15
Mellanöstern	1 676	2 228	0,6	33
Övr. länder i Asien	29 565	33 684	8,5	14
Oceanien och övr. områden	982	945	0,2	-4
Totalt	359 115	394 990	100,0	10

Sveriges handelsnetto 2003–2005

Akkumulerade månadsvärden från årets början. Miljarder kronor. Löpande priser

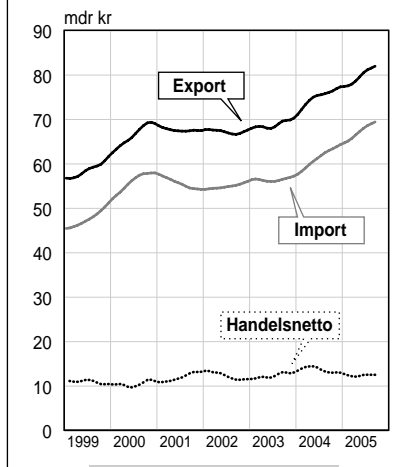
veckling inom detaljhandeln – efter den markanta uppgången i juni – ökade försäljningen där på nytt i september, med 0,3 % säsongrensad och jämfört med månaden innan. Det var dagligvaruhandeln som stod för ökningen i september medan handeln med mest kapitalvaror var i stort sett oförändrad. Sett ur ett halvårsperspektiv ger detaljhandeln för närvarande ett mycket starkt intryck. Under tredje kvartalet ökade försäljningsvolymen inom den totala detaljhandeln med 2,6 %, säsongrensad och jämfört med andra kvartalet. Det innebär en uppgång med hela 10,8 % omräknat till årstakt. Medan handeln med mest kapitalvaror steg med 3,2 % under denna period ökade handeln med mest livsmedel med 1,1 %, säsongrensad.

Uppgång inom de flesta branscher i september

I september ökade, mätt över tolv månader, den kalenderkorrigerade försäljningsvolymen

Export och import av varor samt handelsnetto 1999–2005

Säsongrensade månadsvärden i löpande priser. Trend. Miljarder kronor

men inom den totala detaljhandeln åter kraftigt. Från september 2004 var ökningen 6,5 %. Det är ungefär samma ökningstakt, mätt över tolv månader, som de två närmast föregående månaderna. Det var också en bred uppgång i september som berörde de flesta delbranscher. En större ökning än vanligt redovisade dagligvaruhandeln, med 4,4 %.

Däremot var uppgången för sällanköpsvaruhandeln, med en ökad försäljningsvolym på 7,9 % något mindre än tidigare under året. Här stod skohandeln i en klass för sig genom att öka försäljningen med hela 22,5 %, mätt i volym. Även om en hel del av volymökningen förklaras av pris-sänkningar på sortimentet ökade försäljningen kraftigt även mätt i löpande priser, med ca 15 %. I det för årstiden varma septembervärdet var försäljningsresultatet för klädhandeln betydligt sämre, med en svag ökning på 1,7 % mätt i volym.

Detaljhandel

Försäljningsvolym inom detaljhandeln. Kalenderkorrigerad volymförändring i % jämfört med motsvarande period föregående år

	sep 2005	jan–sep 2005
Dagligvaruhandel	4,4	2,9
<i>därunder:</i>		
Detaljhandel, mest livsmedel	4,9	3,3
Specialiserad detaljhandel med livsmedel, drycker o tobak	2,1	1,0
Sällanköpsvaruhandel	7,9	9,5
<i>därunder:</i>		
Klädhandel	1,7	4,9
Skohandel	22,5	18,8
Möbelhandel	4,8	11,5
Elektronikhandel	14,2	17,3
Järn- och bygghandel	10,7	12,9
Färghandel	0,9	-2,3
Bokhandel	-11,9	-4,4
Guldsmedhandel	-1,2	3,7
Sport- o fritidshandel	-0,1	0,2
Postorderhandel	10,2	13,0
Total detaljhandel	6,5	6,6

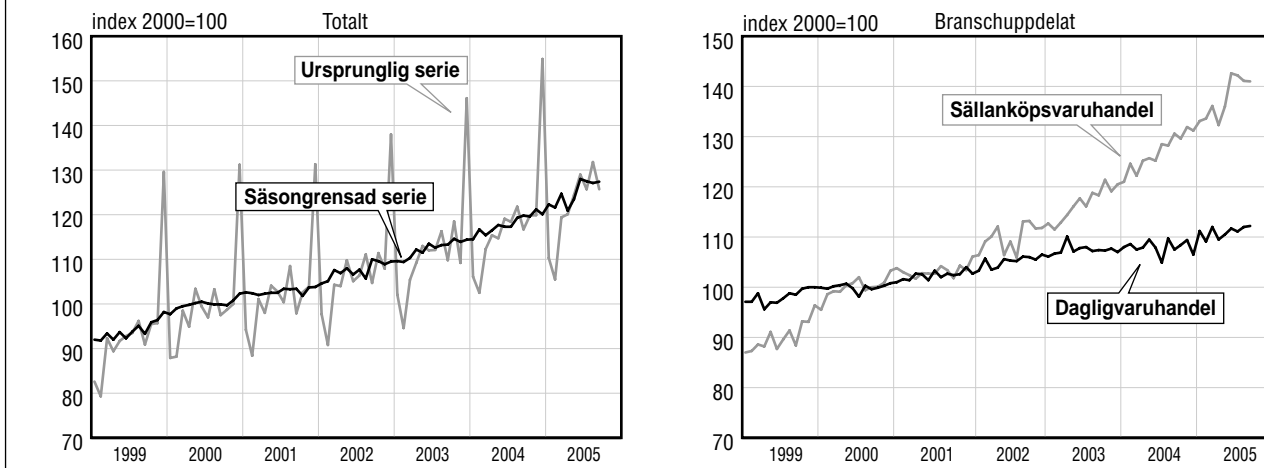
En fortsatt stark efterfrågan möter järn- och bygghandeln, som i september ökade sin försäljning, mätt i löpande priser, med hela 14,5 %. Tillväxten i volym var något lägre, 10,7 %. Postorderhandeln är en annan bransch som visar fortsatt expansion, genom att nu öka sin försäljningsvolym med 10,2 %. Bok- och pappershandeln däremot har fortsatta svårigheter att nå fram till konsumenterna, och minskade i september sin försäljningsvolym kraftigt, med 11,9 %.

Detaljhandeln upp 6,6 % i år

Hittills i år t.o.m. september har försäljningsvolymen inom den totala detaljhandeln ökat med 6,6 % jämfört med motsvarande period 2004. Medan dagligvaruhandeln stigit med 2,9 % har sällanköpsvaruhandeln gått upp med 9,5 %. Allra snabb-

Försäljningsvolymen inom total detaljhandel

Säsongrensade månadsdata

bast har försäljningsvolymen ökat för sko-handeln, med 18,8 %, tätt följd av elektronikhandeln, med en uppgång på 17,3 %. Mätt i löpande priser står järn- och bygg-handeln i särklass med en försäljningsökning på hela 16,3 %. Även möbelhandeln, också relaterad till den heta bostadsmarknaden, har gått bra i år och ökat försäljningsvolymen kraftigt, med 12,9 %.

I den andra ändan på försäljningskurvan ligger bok- och pappershandeln samt sport- och fritidshandeln. Den förstnämnda redovisar hittills i år minskad försäljningsvolym med 4,4 % medan den senare ökat försäljningen bara obetydligt, med 0,2 %.

Personbilar och lastbilar

Senaste uppgift: september 2005

Källa: SIKAs register för fordonstatistik

(Inge Karlsson SCB, Niklas Kristiansson SIKAs)

Fortsatt uppgång för personbilarna

Sedan vändningen kom för personbilarna tidigt i våras har uppgången fortsatt under hösten. Från augusti till september ökade nyregistreringarna av personbilar på nytt. Det var en uppgång för tredje månaden i följd, vilket innebär att nyregistreringarna under tredje kvartalet ökade kraftigt, med 4,8 % säsongrensat och jämfört med andra kvartalet.

I september i år uppgick nyregistreringarna till 29 056 personbilar, vilket är en ökning med 10,2 % jämfört med motsvarande månad 2004. Hittills i år t.o.m. september har 231 743 personbilar nyregistrerats jämfört med 230 341 nyregistrerade personbilar under motsvarande period i fjol. Det innebär en svag ökning med 0,6 %.

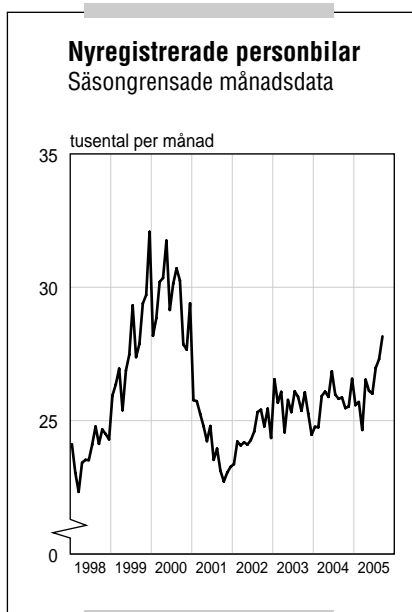
Återhämtning för lastbilarna

Efter den dämpade utvecklingen på lastbilsmarkanden sedan i våras skedde en återhämtning och kraftig ökning i september. Då nådde nyregistreringarna av lastbilar en ny högsta nivå under en enskild månad. Under tredje kvartalet ökade nyregistreringarna dock bara måttligt, med 1 % säsongrensat och jämfört med andra kvartalet.

Byggmarknad

Fortsatt stor optimism

Byggaktiviteten har enligt konjunkturbarometern stigit betydligt under tredje kvartalet i år. Ordergången har fortsatt att öka och fyra av fem företag är nöjda med orderstockens storlek. Även sysselsättningen har stigit och företagen börjar få svårt att rekrytera lämplig arbetskraft. Närmare en tredjedel av företagen uppger nu att det är brist på arbetskraft. Anbudspriserna har ökat något

under perioden.

Byggindustrin är optimistisk inför fjärde kvartalet och räknar med att såväl bygandet som ordergången kommer att fortsätta uppåt. Även anbudspriserna väntas stiga något. Utsikterna på ett års sikt är fortsatt optimistiska och drygt hälften av företagen räknar med att aktiviteten kommer att öka.

Priser

Konsumentprisindex, nettoprisindex och harmoniserat index för konsumentpriser

Senaste uppgift: september 2005

Källa: SCB:s konsumentprisindex

(Stefan Gunér)

Konsumentpriserna steg i genomsnitt med 0,7 % från augusti till september. Under samma period förra året steg konsumentpriserna också med 0,7 %. Inflationstakten, räknad som förändringen under de senaste tolv månaderna, var i september 0,6 %, vilket är oförändrat jämfört med augusti. I september 2004 var inflationstakten 0,5 %. Årstakten för den underliggande inflationen enligt måttet UNDI1X var 1,0 % i september.

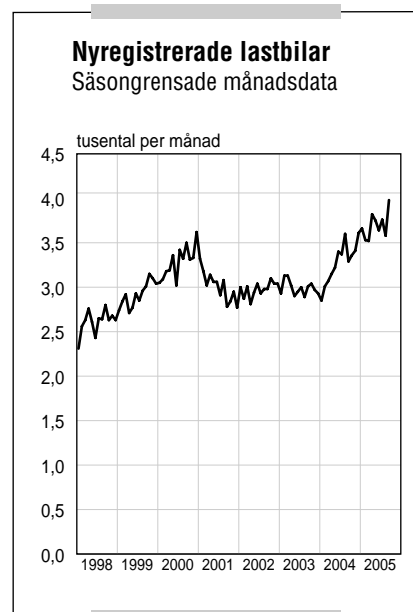
Senaste månaden: priserna upp 0,7 %

Konsumentpriserna steg i genomsnitt med 0,7 % från augusti till september.

Till månadsförändringen bidrog säsongnormala prishöjningar på kläder och skor (13,5 %) med 0,7 procentenheter.

Senaste tolv månaderna: priserna upp 0,6 %

Inflationstakten, räknad som förändringen

under de senaste tolv månaderna, var i september 0,6 %, vilket innebär en oförändrad inflationstakt jämfört med augusti.

Under den senaste tolv månadersperioden noterades högre priser inom området transport (6,2 %), som bidrog uppåt med 0,9 procentenheter till förändringen i konsumentpriserna totalt. Därav bidrog drivmedel (16,1 %) med 0,7 procentenheter. Höjda priser på underhåll och reparationer av fordon (4,3 %) samt nya bilar (1,0 %) bidrog med vardera 0,1 procentenhet.

Ökade kostnader inom området boende (0,4 %) bidrog uppåt med 0,1 procentenhet. Därav bidrog höjda hyror (2,5 %) med 0,4 procentenheter samt prishöjningar på eldningsolja (25,0 %) med 0,2 procentenheter. Prishöjningar på reparationer (2,7 %) bidrog med 0,1 procentenhet. Uppgången inom området boende motverkades av lägre räntekostnader (-9,6 %) som bidrog nedåt med 0,5 procentenheter och av lägre priser på el (-0,7 %) som bidrog nedåt med ytterligare 0,1 procentenhet.

Höjda priser på sjuk- och tandvård (3,5 %), restauranger (2,4 %) samt försäkringar (6,5 %) bidrog uppåt med vardera 0,1 procentenhet.

Den totala uppgången motverkades av prissänkningar inom området rekreation och kultur (-2,2 %) som bidrog nedåt med 0,3 procentenheter. Därav bidrog lägre priser på audiovisuell och fotografisk utrustning samt datorutrustning (-14,2 %) nedåt med 0,3 procentenheter. Lägre priser på paketresor (-6,3 %) bidrog nedåt med ytterligare 0,1 procentenhet. Nedgången inom området motverkades av högre priser för rekreationstjänster och kulturella tjänster (2,4 %) som bidrog uppåt med 0,1 procentenhet.

Uppgången motverkades även av lägre

I mitten

Strukturförändringar och produktivitetstillväxt i detaljhandeln

I början av oktober gick i Saltsjöbaden den årliga konferensen om ekonomisk statistik av stapeln, med deltagande av svenska och utländska experter. I år var den röda tråden produktivetsanalys och SCB:s första års-skrift om produktivitet (den kan hämtas på SCB:s webbplats <http://www.scb.se>, välj Sveriges ekonomi) presenterades och diskuterades vid konferensen. Olika aspekter på produktivetsmätning och produktivetsanalys presenterades, med inriktning både på svenska och internationella förhållanden.

Ett av bidragen behandlade strukturförändringar och produktivitetstillväxt inom den svenska detaljhandeln. Studien är baserad dels på aggregerade data (makrodata) från SCB:s företagsstatistik, dels på uppgifter om enskilda företag (mikrodata) från databasen LISA. Nedan redovisas huvudpunkterna i den del av studien som huvudsakligen är baserad på makrodata och där tyngdpunkten ligger på att redovisa strukturförändringar. I ett senare nummer av SCB-Indikatorer kommer vi att ta upp mikrodel, med en närmare analys av produktivetsförändringarna.

Några basfakta om detaljhandeln

Antalet företag i detaljhandeln (definierad som SNI 52 detaljhandel utom med motorfordon, exkl. 52.25 systembutiker och 52.31 apotek, + 50.5 bensinstationer) har minskat med 3 % till ca 59 000 mellan 1997 och 2003, medan däremot antalet anställda ökade med 11 % till omkring 180 000 personer under samma period. Nettoomsättningen ökade med omkring 37 % i löpande och cirka 30 % i fasta priser.

Tillväxten i antalet anställda skedde huvudsakligen i de företag som hade mer än 100 anställda. Siffror för perioden 1995–2003 visar att produktivetsutvecklingen i genomsnitt har varit långsammare i detaljhandeln än inom tillverkningsindustrin. År 2001, med en svag utveckling av omsättning och förädlingsvärde, visar den sämsta utvecklingen, medan däremot de närmast följande åren legat klart över genomsnittet för den redovisade perioden.

Arbetsproduktiviteten (som beräknas som nettoomsättning, alt. förädlingsvärde/antal anställda), baserad på förädlingsvärdet, visar i genomsnitt en snabbare ökning än om beräkningarna grundas på nettoomsättningen. Detta beror då på att löner + vinster har ökat snabbare än omsättningen.

Större butiker och ökad konkurrens

Under de senaste decennierna har butikerna i dagligvaruhandeln blivit allt större. Den första stormarknaden etablerades utanför Malmö på 1960-talet. I mitten av 1980-talet började utvecklingen ta fart som en följd av att de stora dagligvarublocken började visa intresse för stora etableringar. Den verkliga expansionen började dock under 1990-talet. Butikerna i gruppen med den högsta omsättningen har efter hand tagit andelar från de butiker som har lägre omsättning. Den genomsnittliga säljytan för nyetableringarna har också ökat över tiden. I slutet av 1990-talet var säljytan cirka 2 000 m² medan den under 70- och 80-talen var ungefär 500 m². Antalet butiker med säljyta större än 2 500 m² har ökat med 55 % från 1997 till 2002. De stora förlorarna under 1990-talet var varuhusen och

allivsbutikerna. De har minskat med ca 20 %. Bägge dessa grupper har tappat till service- och trafikbutikerna, lågprisbutikerna samt stormarknaderna.

Trenden med etablering av stora dagligvarubutiker har fortsatt i början av 2000-talet. Under 2004 öppnade närmare 100 nya butiker, det högsta antalet sedan 1980-talet. Den genomsnittliga säljytan har dock sjunkit under de två senaste åren, till 1 435 m² under 2004.

Under början av 2000-talet har prispressen inom dagligvaruhandeln börjat öka. Nya aktörer har tillkommit med fokus på låga priser. De nya aktörernas intåg har ställt krav på de etablerade aktörerna att rationalisera för att kunna möta den nya konkurrensen och priserna har under 2003 och 2004 stått ganska stilla.

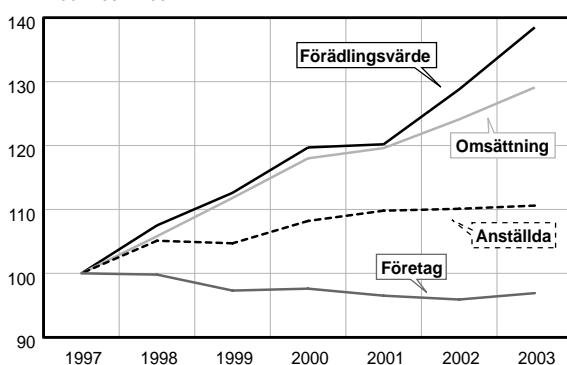
Det är dock inte bara inom dagligvaruhandeln som butikerna blir större utan också inom sällanköpsvaruhandeln. Där återfinns butikerna med säljyta över 2 500 m² främst inom möbel-, järn-, och bygg-handeln samt trädgårdshandeln

Mer öppethållande och fler butiker i externa lägen

Öppettiderna inom dagligvaruhandeln har sedan början på 1990-talet blivit mer generösa. Många butiker är t.ex. öppna på söndagar. De förlängda öppettiderna påverkar dock produktiviteten i branschen i negativ riktning. Generösare öppettider är kostsamma, då butikerna måste vara bemannade under längre tider, för ett mindre antal kunder. Helgförsäljningen har inneburit att kunderna gör mer inköp på söndagar. I mitten av nittio-talet var försäljningen på

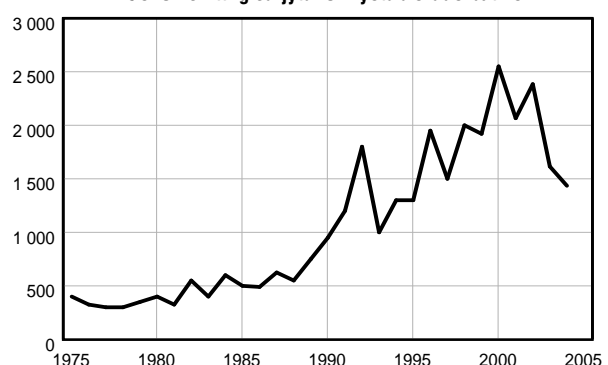
Några basfakta om detaljhandeln (inkl. bensinstationer)

Index 1997=100

Källa: SCB:s företagsstatistik

Genomsnittlig säljyta för nyetablerade butiker

Källa: Supermarket

Forts. från sid 7

Arbetsproduktivitet i detaljhandel
Årlig förändring i procent

	Baerat på omsättning	Baserat på förädlingsvärde
1995	5,5	2,9
1996	2,3	6,3
1997	3,3	3,1
1998	0,6	2,2
1999	6,1	5,2
2000	2,1	2,8
2001	-0,1	-1,0
2002	3,4	6,8
2003	3,7	7,1

söndagar 6 % av den totala veckoförsäljningen, medan den nu utgör 10 %.

Enligt två studier av HUI så har den externa (med externt läge avses ett köpcentrum beläget utanför bostadsområden eller stadscentrum) och halvexterna handeln vuxit mycket kraftigt under 1990-talet. Den starka expansionen har lett till att andra marknadsplatser tappat i förhållande till externhandeln. Det är dock inte, som många har hävdad, handeln i centrum som är den stora förloraren, utan snarare handeln i perifera områden, såsom glesbygdshandeln och handeln i bostadsområden som har tappat mest. Externa lägen ger tillgång till billigare mark och hyror. Möjligheten till billigare leveranser av varor är också en viktig faktor. Sammantaget ger detta möjligheter till att hålla ner kostnaderna.

Några ytterligare drag som karaktäriserar detaljhandelns utveckling under senare år bör också nämnas. En trend är att expandera genom att ta marknadsandelar från andra delbranscher inom detaljhandeln. Möbel-, sporthandeln samt järn- och bygghandeln har de senaste åren börja sälja fler produkter som inte direkt förknippas med dessa branscher. Inom sporthandeln säljer man t.ex. i större utsträckning kläder och skor. Vid en jämförelse mellan 1997 och 2002 så framgår att beklädnadsförsäljningen inom branschen fördubblats. En annan påtaglig förändring inom detaljhandeln under det senaste decenniet är försäljningen via Internet. Den uppgick till cirka 4 miljarder kronor under 2002. Den bransch som lyckats bäst i detta avseende är postorderhandeln, som stod för hela 75 % av den totala Internethandeln inom detaljhandeln år 2002. Detaljhandeln har under de senaste årtiondena även investerat stora belopp i informationsteknologi. Datoriseringen innebär att stora företag kan dra större nytta av stordriftsfördelarna, inte minst när det gäller logistik och lagerhantering.

Daniel Lennartsson, SCB,
daniel.lennartsson@scb.se

Leif Munters, SCB, leif.munters@scb.se

priser på teletjänster och teleutrustning (-7,5 %) som bidrog nedåt med 0,2 procentenheter. Prissänkningar på livsmedel (-1,2 %) samt inventarier och hushållsvaror (-1,1 %) bidrog nedåt med vardera 0,1 procentenhet.

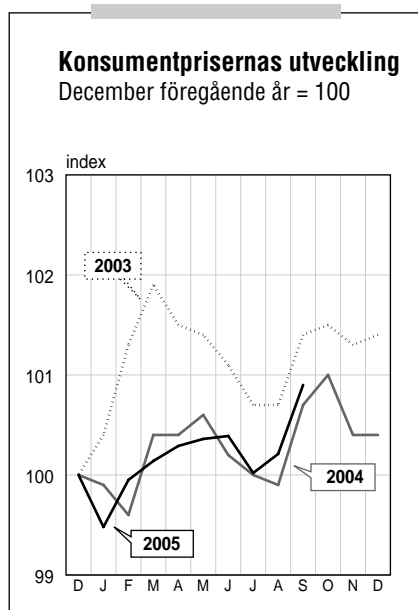
KPI för september 2005 är 281,9 (1980=100).

Inflationsmålet och den underliggande inflationen

Riksbanken har angett som mål för penningpolitiken att begränsa inflationen, mätt som den årliga ökningstakten av KPI, till 2 %, med en accepterad avvikelse på högst 1 procentenhet uppåt eller nedåt. Riksbanken har framhållit att effekterna av vissa tillfälliga störningar i inflationsutvecklingen tillåts slå igenom i KPI utan att penningpolitiken ändras. Detta gäller till exempel förändringar av indirekta skatter och räntekostnader för egnahem.

UND1X och UNDINHx är två av Riksbanken definierade mått på underliggande inflation som på uppdrag av Riksbanken beräknas av SCB. I båda måtten exkluderas hushållens räntekostnader för egnahem och den direkta effekten av förändrade indirekta skatter och subventioner, och i UNDINHx exkluderas dessutom varor som i huvudsak importeras.

Den underliggande inflationen, mätt som prisförändringen under de senaste tolv månaderna, var i september enligt UND1X 1,0 % (augusti 1,0 %) och enligt UNDINHx 0,9 % (augusti 0,9 %). De genomsnittliga prisförändringarna från augusti till september var enligt UND1X 0,7 % och enligt UNDINHx 0,0 %. Från augusti till september 2004 var prisförändringen enligt UND1X 0,8 % och enligt UNDINHx 0,0 %.

Konsumentprisernas förändring

Sep 2005	Förändr från		Bidrag till förändr sedan sep 2004 ¹⁾
	Föreg. månad	sep 2004	
Livsmedel och alkoholfria drycker	-0,2	-1,1	-0,2
Alkoholhaltiga drycker och tobak	0,1	0,9	0,0
Kläder och skor	13,5	-0,3	0,0
Boende	0,1	0,4	0,1
Inventarier och hushållsvaror	0,1	-1,1	-0,1
Hälso- och sjukvård	0,1	2,1	0,1
Transport	-0,3	6,2	0,9
Post och telekommunikationer	-0,7	-6,9	-0,2
Rekreation och kultur	0,0	-2,2	-0,3
Utbildning	0,0	3,0	0,0
Restauranger och logi	0,9	2,2	0,1
Div varor och tjänster	0,2	2,7	0,1
KPI TOTALT	0,7	0,6	0,6

¹⁾ procentenheter

Anmärkning. Avrundningar kan medföra att kolumnsummorna inte överensstämmer med KPI totalt

Priserna i producent-, export- och importleden

Senaste uppgift: september 2005

Källa: SCB:s producentprisindex

(Mats Haglund)

Råoljepriserna sjunker

Från augusti till september ökade producentpriserna med 0,2 % medan exportpriserna sjönk med 0,2 %. Importpriserna föll med 0,8 %, varav 0,5 procentenheter förklaras av sänkta priser på råolja. Importpriserna totalt steg med i genomsnitt 8,3 % under den senaste tolv månadersperioden och producentpriserna steg med 4,2 %.

De svenska inflationsmåten

sep	Förändring i procent sedan	
	aug 2005	sep 2004
KPI	0,7	0,6
NPI	0,7	0,1
HIKP	0,9	1,1
UND1X	0,7	1,0
UNDINHx	0,0	0,9

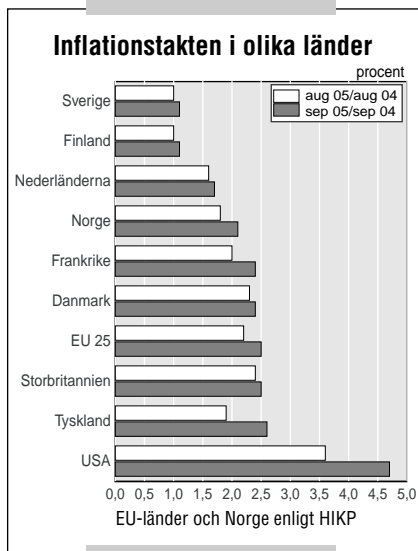
NPI (Nettoprisindex) anger konsumentpriserna exkl. nettot av indirekta skatter och subventioner.

HIKP (Harmoniserat konsumentprisindex) har utvecklats av EU som ett internationellt jämförbart mått på inflationen.

UND1X och **UNDINHx** beräknas och publiceras av SCB på uppdrag av Riksbanken, och är av Riksbanken definierade mått på underliggande inflation.

I **UND1X** exkluderas räntekostnader för egna hem samt förändringar i nettot av ändrade indirekta skatter (utom lönerelaterade indirekta skatter) och subventioner från KPI.

I **UNDINHx** exkluderas dessutom i huvudsak importerade varor från KPI.

Producentpriser

Producentpriserna steg med 0,2 % från augusti till september. Höjda priser på petroleumprodukter bidrog med 0,2 procentenheter och höjda priser på järn, stål och ferrolegeringar med 0,1 procentenhet. Uppgången motverkades av sänkta priser på massa, papper och papp med 0,1 procentenhet.

På hemmamarknaden steg producentpriserna med 0,5 % från augusti till september. Högre priser på petroleumprodukter och järn, stål och ferrolegeringar bidrog med 0,2 procentenheter vardera till uppgången. Prisökningar noterades även för bl.a. kemikalier.

Priserna på exportmarknaden sjönk med 0,2 % från augusti till september. Sänkta priser på massa, papper och papp, järn, stål och ferrolegeringar, maskiner (ej datorer), el- och optikprodukter samt motorfordon bidrog med 0,1 procentenhet vardera. Nedgången motverkades av prisökningar på petroleumprodukter med 0,2 procentenheter.

Under den senaste 12-månadersperioden har producentpriserna stigit med 4,2 % vilket är oförändrat jämfört med förra månaden. På hemmamarknaden och på exportmarknaden har priserna det senaste året ökat med 3,4 (3,0) respektive 4,9 % (5,3).

Importpriser

Importpriserna sjönk med 0,8 % från augusti till september. Lägre priser på råolja bidrog med 0,5 procentenheter samt järn, stål och ferrolegeringar med 0,2 procentenheter till nedgången. Lägre priser på teleprodukter samt transportmedel bidrog med 0,1 procentenhet vardera. Högre priser på petroleumprodukter motverkade nedgången med 0,1 procentenhet.

Priser för inhemsk tillgång

Priserna på varor till inhemska kunder totalt, det vill säga producentpriser på hemmamarknaden och importpriser sammantaget, sjönk med 0,1 % från augusti till september. Prissänkningar på råolja bidrog med 0,3 procentenheter medan prisökningar på petroleumprodukter motverkade nedgången med 0,2 procentenhet.

Priser för inhemsk tillgång har under den senaste tolv månadersperioden stigit med 5,8 %. Priserna för konsumtionsvaror ökade under samma period med 1,4 %. Priserna på insatsvaror och på energirelaterade varor (utom el) steg med 6,9 respektive 39,3 % från september 2004 till september 2005. Investeringsvarorna steg med 0,6 % under motsvarande period.

Byggpriser

Senaste uppgift: september 2005

Källa: SCB:s byggprisindex

(Marcus Otterström)

Elmateriel steg med 9,6 % på årsbasis

Faktorprisindex för flerbostadshus steg med 0,2 % mellan augusti och september 2005. På årsbasis ökade faktorpriserna med 3,2 %.

Augusti–september 2005 +0,2 %

Mellan augusti och september 2005 ökade faktorprisindex med 0,2 %. Byggherrekostnaderna och entreprenörens kostnader steg med 0,2 % vardera. Störst påverkan på entreprenörens kostnader hade byggmaterial som steg med 0,3 %. Transporter, drivmedel och elkraft steg med 0,7 % och entreprenörens omkostnader gick upp med 0,2 %. Kostnaden för löner och maskiner var oförändrad.

Störst påverkan på byggmaterialkostna-

dena i september hade elmateriel, som ökade med 0,8 %. Även snickerier bidrog något, med en kostnadsökning på 0,3 %. Övriga materialgrupper hade liten eller ingen påverkan på byggmaterialpriserna totalt.

September 2004–september 2005 +3,2 %

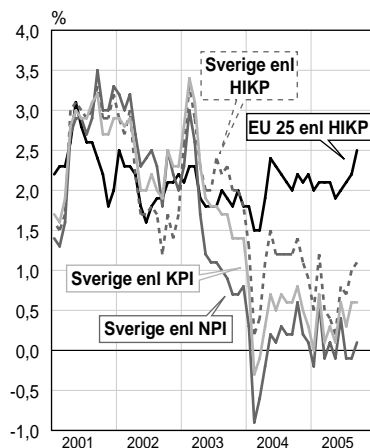
Faktorprisindex steg med 3,2 % mellan september 2004 och september 2005. Motsvarande förändring i årstakt var +3,5 % i juni och juli samt +3,1 % i augusti. Entreprenörens kostnader steg med 3,5 % på årsbasis, vilket drog upp totalindex med 3,2 procentenheter. Byggmaterial har haft den största inverkan på entreprenörens kostnader på årsbasis. Priset på byggmaterial ökade med 4,2 %, vilket drog upp faktorprisindex totalt med 1,9 procentenheter. Transporter, drivmedel och elkraft steg med 7,5 %. Inom den gruppen är lastbilstransporter det kostnadsslag som har haft störst påverkan. Ökningen var 6,4 %. Kostnaderna för maskiner gick upp med 3,3 %. Entreprenörens övriga omkostnader och lönekostnader steg med 2,5 respektive 1,6 %. Byggherrekostnaderna steg med 0,5 % på årsbasis.

Arbetsmarknad

En jämförelse mellan augusti och september 2005, ej säsongrensat, visar en minskning av antalet sysselsatta, vilket är normalt för årstiden. Antalet arbetslösa, ej säsongrensat, visar under samma period en minskning, huvudsakligen bland kvinnor. Säsongrensade data från SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) är ännu inte tillgängliga på grund av tidsseriebrott i samband med införandet av ny EU-harmoniserad undersökning.

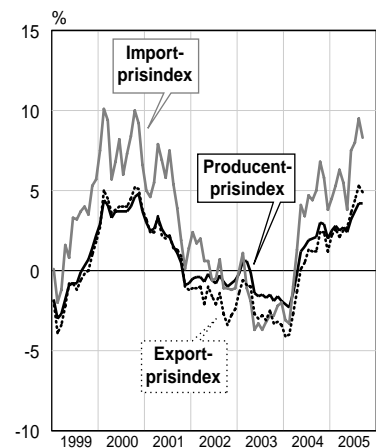
Inflationstakten sedan januari 2001

Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

Exportprisindex, importprisindex och producentprisindex

Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

De lediga jobben ökar stadigt enligt statistik från arbetsmarknadsstyrelsen (AMS). Dessutom har antalet varsel om uppsägning minskat markant. Under september månad var den ökade efterfrågan på arbetskraft, jämfört med september 2004, särskilt påfallande inom byggnads- och uppdragsverksamheterna. I motsats till tidigare månader minskade antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program i september jämfört med för ett år sedan.

Fortsatt trögt på arbetsmarknaden

Antalet arbetslösa har minskat jämfört med september 2004. Minskningen ligger hos kvinnor, men samtidigt har antalet kvinnor utanför arbetskraften ökat.

I september var 242 000 personer arbetslösa vilket motsvarar 5,4 % av arbetskraften. Det är en minskning med 37 000 personer eller 0,8 procentenheter jämfört med september 2004 (jämförelsen är baserad på länkade värden). Kvinnor står för 24 000 av minskningen. Under samma period har samtidigt antalet kvinnor utanför arbetskraften ökat markant. I september i år var 712 000 kvinnor utanför arbetskraften, vilket är en ökning med 46 000. Den under sommarmånaderna markanta ökningen av arbetslösheten i åldersgruppen 16–24 år på ett års sikt, som kunde förklaras av det EU-harmoniserade mätförfarandet, har klingat av. Förändringen i september för ungdomar låg inom den statistiska felmarginalen.

Antalet långtidsarbetslösa i åldersgruppen 16–64 år har minskat med 25 000. Fortfarande har dock nästan var tredje arbetslös person eller 68 000 varit arbetslös mer än 6 månader.

Antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program har enligt AMS på ett år minskat med 1 000 och uppgick i slutet av september till 121 000 personer.

Septemberdata visar en utveckling på arbetsmarknaden som är olika för män och kvinnor. Antalet sysselsatta män har ökat med 50 000 på ett år. I september var antalet sysselsatta för båda könen 4 259 000 jämfört med 4 215 000 i september 2004. Förändringen ligger inom den statistiska felmarginalen.

Antalet arbetade timmar i genomsnitt per vecka var i september 143,4 miljoner, vilket inte är någon statistiskt säkerställd skillnad jämfört med september 2004.

Av de sysselsatta i september var totalt 28 000 sysselsatta utomlands, men boende (folkbokförda) i Sverige. De utomlands sysselsatta svarade för 1,1 miljoner av det totala antalet arbetade timmar i genomsnitt per vecka.

Stadig ökning av lediga platser – markant minskning av varslen

Efterfrågan på arbetskraft ökar allt mer, enligt statistik från AMS. Under september anmäldes totalt 33 000 nya lediga platser (med mer än 10 dagars varaktighet) till landets arbetsförmedlingar. Det är närmare 8 000 fler jämfört med september 2004. Uppgången omfattar flertalet branscher. Det är i stort sett bara verkstadsindustrin som inte söker arbetskraft. Särskilt påfallande är den ökade efterfrågan inom byggnads- och uppdragsverksamheterna.

Antalet varsel om uppsägning var under september 4 800, en nedgång med 1 900 på ett år. Enligt AMS ligger bakom denna minskning bland annat en kraftig nedgång av varslen inom verkstadsindustrin, från 2 000 till 700 personer på ett år.

Arbetskraftskostnader och löner inom industrin

Senaste uppgift: juli 2005

Källa: SCB:s arbetsmarknadsstatistik

(Louise Stener, Mikael Molén)

Den preliminära genomsnittliga timlönen för en arbetare var under augusti 2005 119,80 kronor exklusive övertidstillägg och 121,80 kronor inklusive övertidstillägg, vilket är en ökning med 2,4 respektive 2,6 % jämfört med augusti 2004. Under augusti 2005 var den preliminära genomsnittliga månadslönen för tjänstemän exklusive rörliga tillägg 27 820 kronor och inklusive rörliga tillägg 28 270 kronor, vilket i båda fallen är en ökning med 3,0 % jämfört med augusti 2004.

Arbetskostnaden för en arbetare inom utvinning av mineral och tillverkningsindustrin har för augusti 2005 beräknats till 215,50 kronor per timme, vilket ger ett

arbetskostnadsindex på 149,2 en ökning med 2,3 % jämfört med augusti 2004. Arbetskostnaden för en arbetare inom den privata sektorn totalt har för augusti 2005 beräknats till 205,50 kronor per timme och för tjänstemän inom den privata sektorn till 43 768 kr per månad. Detta ger ett arbetskostnadsindex för arbetare på 148,7 en ökning med 1,9 % jämfört med augusti 2004. Motsvarande index för tjänstemän blir 166,1 en ökning med 2,6 % jämfört med augusti 2004.

Finansmarknad

Stockholmsbörsen gick ner under oktober

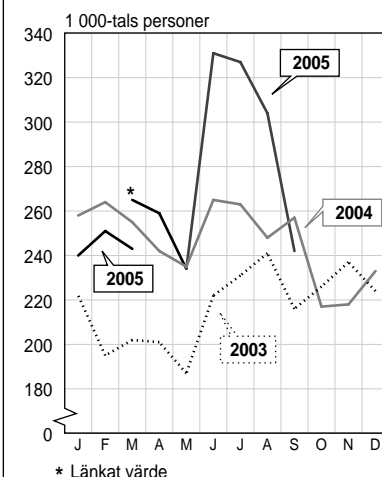
Affärsvärldens generalindex stannade den 28 oktober på en nedgång på 3,99 %, jämfört med nivån den sista september. Samtliga branschindex gick ner under månaden. De branscher som uppvisade den svagaste utvecklingen var Konsumentvaror som gick ner med 5,86 % samt Telekomunikation som gick ner med 5,63 %. De branscher som gick förhållandevis mindre svagt under månaden var Finans samt Media och underhållning, som sjönk med 1,76 respektive 3,20 %.

Även i övriga delar av världen uppvisade aktiebörserna en svag utveckling precis som i Stockholm. I slutet av oktober hade Morgan Stanleys världsindex gått ner med 3,40 % sedan den sista september. Under samma period sjönk teknologibörsen Nasdaq med 2,87 %.

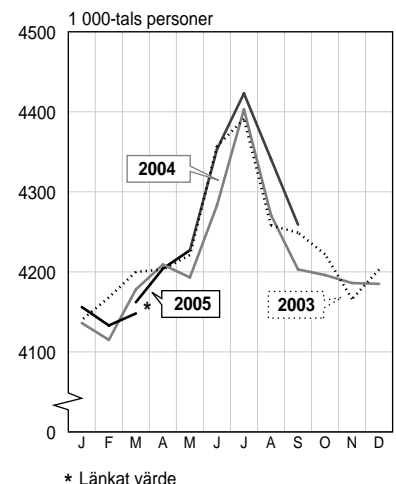
Den korta räntan sjönk i Sverige och den långa steg

Under oktober månad steg de långa svenska räntorna samtidigt som de korta sjönk. Den svenska sexmånadersräntan låg den 28 ok-

Antalet arbetslösa enligt arbetskraftsundersökningarna

Antalet sysselsatta enligt arbetskraftsundersökningarna

tober på 1,5 %, vilket är 6 punkter lägre än den sista september då den låg på 1,56 %. Femårsräntan steg under månaden, 16 punkter, till 2,94 % per den 28 oktober. Differensen mellan den korta och långa marknadsräntan, den så kallade spreaden, uppgick i slutet av september till 143 punkter. Detta kan jämföras med spreaden per den sista september som var 122 punkter. Sammantaget har räntekurvan blivit brantare under oktober månad.

I USA steg både den korta marknadsräntan (sexmånadersräntan) och den långa marknadsräntan (femårsräntan) under oktober. Den korta marknadsräntan steg med 26 punkter till 4,06 % och den långa steg med 25 punkter, jämfört med nivån den sista september, till 4,43 %. Resultatet blev en räntekurva med ungefär samma lutning som månaden innan och spreaden uppgick till 37 punkter per den 27 oktober, jämfört med 38 punkter per den sista september.

Kronan försvagades både mot dollarn och euron

En dollar kostade den sista september 7,78 kronor och kostade i slutet av oktober 7,82 kronor. Det innebar en försvagning av kronan gentemot dollarn med 4 öre. Den svenska kronan försvagades kraftigt mot euron under månaden jämfört med nivån den sista september, 17 öre, till 9,51 kronor.

Sofia Nilsson, Finansmarknadsstatistik,
nilsson.sofia@scb.se

Finansräkenskaper

Senaste uppgift: andra kvartalet 2005

Källa: SCB:s finansräkenskaper

(Sofia Nilsson)

Hushållens skulder växer

Den största delen av hushållens skuldökning under andra kvartalet består av upplåning i bostadsinstitut vilken uppgick till 39 miljarder kronor samt upplåning på bank som var knappt 9 miljarder. Det kan noteras

att upplåningen i bostadsinstitut bara tre gånger överstigit 30 miljarder under ett och samma kvartal och att andra kvartalet 2005 är den högsta iakttagna skuldökningen hittills. Skuldernas totala värde uppgick vid kvartalets utgång till 1 703 miljarder där hushållens lån i bostadsinstitut utgjorde den största delen då de uppgick till 1 023 miljarder. Resterande skulder utgörs främst av banklån vilka uppgår till 339 miljarder och studielån hos staten vilka uppgår till 173 miljarder.

Totalt placerade hushållen tillgångar i finansiella instrument till ett värde av 61 miljarder kronor under andra kvartalet 2005. Hushållens finansiella tillgångar ökade i värde under kvartalet från 3 842 miljarder till 3 957 miljarder. Den finansiella nettoförmögenheten, det vill säga förmögenheten med hänsyn tagen till hushållens skulder, uppgick vid kvartalets utgång till 2 254 miljarder.

Samtantaget sparade hushållen 8,9 miljarder kronor under andra kvartalet 2005. Detta sparande är högre än under motsvarande kvartal 2004 då sparandet uppgick till 0,9 miljarder men lägre än sparandet under andra kvartalet 2003 då det uppgick till drygt 13 miljarder.

Högt sparande hos staten

Statens sparande under andra kvartalet 2005

Sysselsättning, arbetslöshet m. m.

Senaste uppgift: september 2005

Källa: SCB:s arbetskraftsundersökningar och AMS statistik

Serie Am (Margareta Henkel)

Arbetslöshet					
Personer som helt/delvis saknar arbete på den öppna arbetsmarknaden (1000-tal)					
År Kvartal Månad	Arbetslösa	AMS-åtgärder ¹⁾	Latent arbets-sökande ²⁾	Personer utanför öppna arbetsmarkn ³⁾	Undersysselsatta ⁴⁾
2003					
3 kv	228	162	113	503	233
4 kv	228	169	117	514	244
2004					
1 kv	259	174	136	569	255
2 kv	249	184	137	570	274
3 kv	256	188	137	581	252
4 kv	223	212	149	584	275
aug 04 (länkat)	268	189	133	590	..
sep 04 (länkat)	280	205	146	631	..
2005⁵⁾					
1 kv	245	213	150	608	268
2 kv	279	206	..	..	..
3 kv	288	196	..	..	..
aug 05	304	195	151	650	..
sep 05	242	(207)	182	(631)	..

1) Starta eget-bidrag/start av näringsverksamhet, arbetsmarkn. utbildn., arbetslivsutveckl. (ALU), arbetsplatsintr., datortek, kommunavtal, offentl. tillfäll. arbete, lönebidrag, Samhall och offentl. skyddat arbete (se not 2 i nästa tabell), arb.träning vid AMI, resursarb. i offentl. verks., projektarb., (arbetslöshets-sersättning), anställningsstöd, utvecklingsgaranti för arbetslösa ungdomar, IT-satsning, arbetspraktik, aktiviteter inom vägledning och platsförmedling, frärslediga, bristyrkesutbildning.

2) Personer som inte tillhör arbetskraften, men som velat och kunnat arbeta.

3) Summering av föregående kolumner. Kol. 2 och kol. 3 delvis ej uteslutande.

4) Personer som arbetar mindre än de skulle vilja p g a arbetsmarknadsskäl.

5) Ej helt jämförbar med motsvarande kv 2004 avseende kol. 2 och kol. 4.

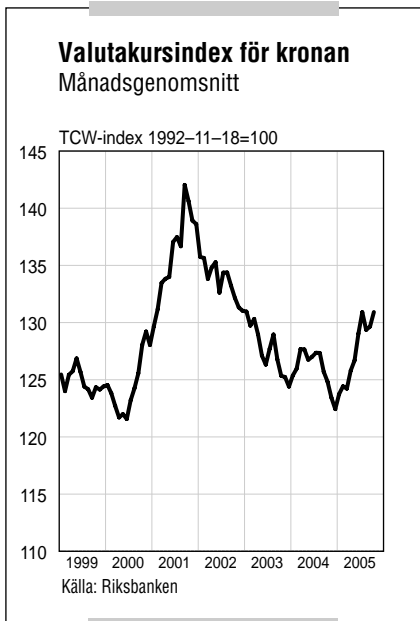
Sysselsatta					
År	Sysselsatta				
Kvartal Månad	på öppna arbetsmarknaden	utanför öppna arbetsmarknaden ¹⁾	därav Samhall, lönebidrag, offentligt skyddat arbete ²⁾	totalt	därav tids- begränsat anställda ³⁾
2003					
3 kv	4 188	107	86	4 295	617
4 kv	4 094	106	85	4 200	527
2004					
1 kv	4 041	105	83	4 146	502
2 kv	4 123	109	84	4 232	588
3 kv	4 175	110	83	4 285	649
4 kv	4 076	113	83	4 189	559
aug 04 (länkat)	4 179	112	83	4 291	652
sep 04 (länkat)	4 101	114	83	4 215	586
2005⁴⁾					
1 kv	4 028	118	82	4 146	526
2 kv	4 143	126	85	4 269	616
3 kv	(4 207)	(128)	(85)	4 335	669
aug 05	4 212	129	85	4 341	684
sep 05	(4 130)	(129)	(86)	4 259	584

1) Sysselsatta genom starta eget-bidrag/start av näringsverksamhet, anställda med lönebidrag, anställda i Samhall och personer i offentligt skyddat arbete, offentligt tillfälligt arbete, resursarbete i offentligt verks., anställningsstöd, frärslediga, bristyrkesutbildning.

2) Avser särskilda insatser för arbetshandikappade.

3) Med tidsbegr. anställn. avses vikariat, provanställning, praktik, feriearbete, säsongarbete, objekt/projekt-anställning, "kallas vid behov".

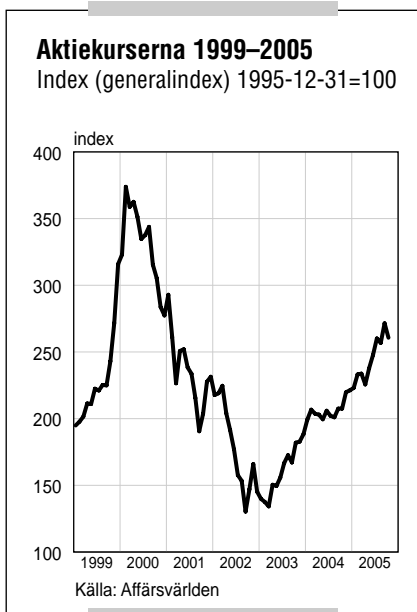
4) Ej helt jämförbar med motsvarande kv 2004 avseende kol. 1 och kol. 2.

uppgick till knappt 42 miljarder kronor. Tillsammans med sparandet under första kvartalet, som uppgick till minus 4,9 miljarder, blir sparandet under första halvåret nästan 37 miljarder. Sparandet brukar generellt vara positivt under årets första halvår vilket främst beror på att statens betalningar är ojämnt fördelade under året. Framförallt beror överskotten under första halvåret på att skattebetalningarna är större då än under andra halvåret, vilket resulterar i att staten istället brukar ha en ökad upplåning under andra halvåret.

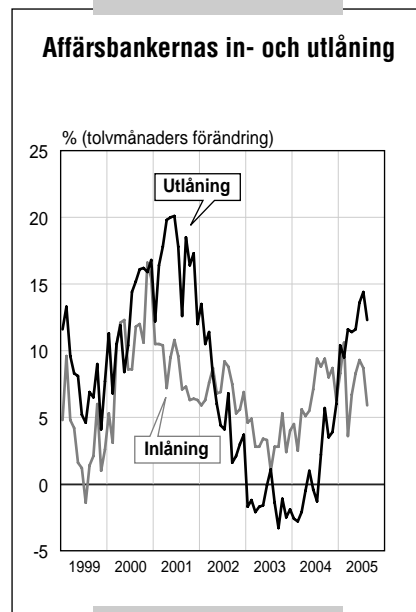
Förklaringar av engångskaraktär

En orsak till statens höga sparande under första halvåret som inte direkt förklaras av den ekonomiska utvecklingen, utan snarare är av engångskaraktär, är att vissa icke finansiella och finansiella företag har löst upp sina periodiseringsfonder. Företagen har ti-

digare haft möjlighet att avsätta pengar till så kallade periodiseringsfonder och därigenom uppskjuta beskattningen under år med goda resultat. När beslut togs att räntebelägga dessa fonder beslöt en del företag att upplösa fonderna till beskattning. Upplösningen har lett till ökade skattebetalningar och får som följd ett ökat finansiellt sparande för staten medan det minskar sparandet främst för de finansiella företagen.

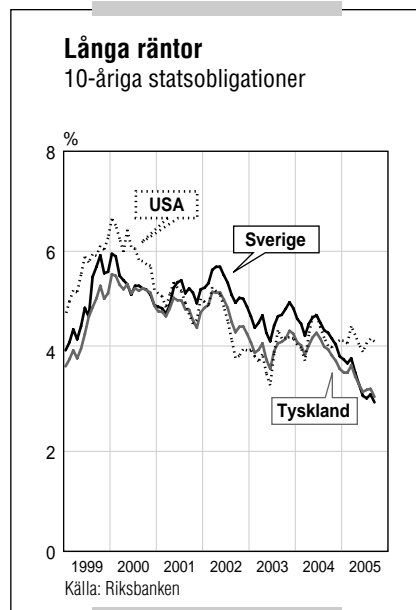
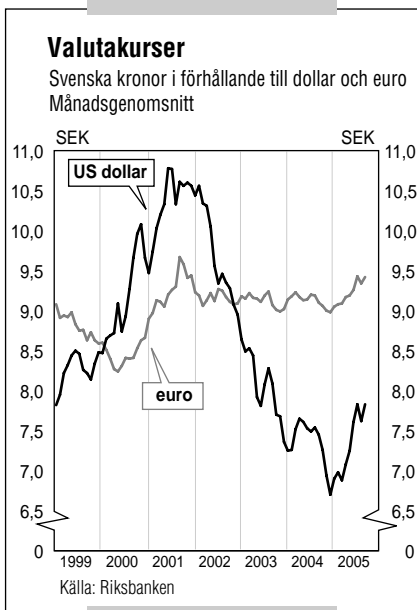
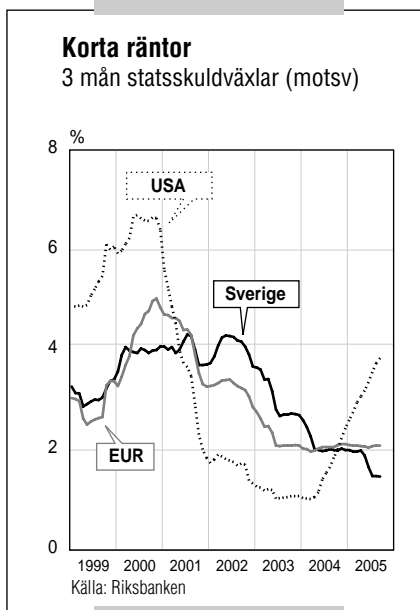
Under första halvåret var dessutom fyllnadsbetalningarna för skatt på kapitalvinster 2004 större än vanligt. Dock kan detta röra sig om en omfördelning av inbetalningarna under året, eftersom man också kan välja att göra kompletteringsinbetalningen efter man fått slutskattebeskedet på hösten.

Ekonomisk statistik – november

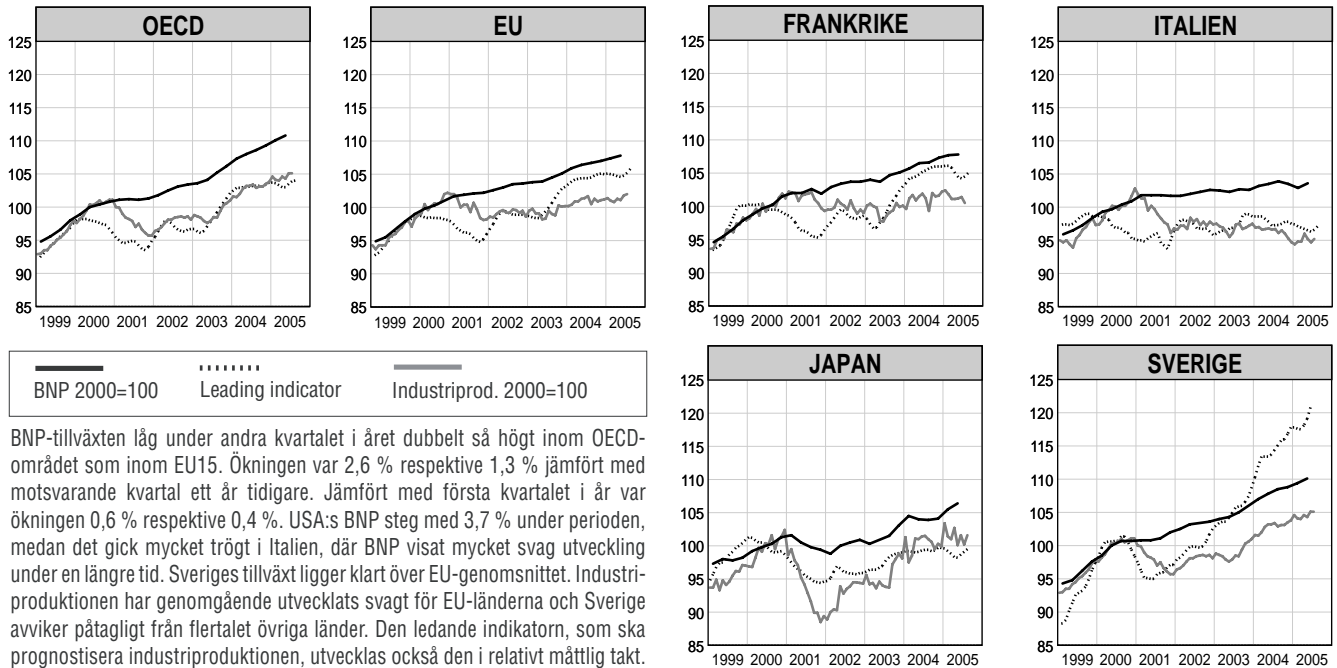
	Datum	Avser period
Aktivitetsindex	10	sep
Industrins lev o order	10	sep
Industriproduktionsindex	10	sep
Konsumentprisindex	11	okt
Industrins lager	15	kv 3-05
Industrins kapacitetsutnyttjande	15	kv 3-05
Näringslivets investeringar	16	okt
Arbetskraftsundersökningen	17	okt
Export, import o handelsnetto	25	okt
Producentprisindex	25	okt
Detaljhandels försäljning	29	okt
Arbetskostnadsindex, privat sektor	30	sep

Information om kommande publicering av SCB:s statistik finns tillgänglig på SCB:s webbplats www.scb.se

Internationell utblick

Konjunkturindikatorer för några länder och -områden

Källa: OECD, Main Economic Indicators

BNP-tillväxten låg under andra kvartalet i året dubbelt så högt inom OECD-området som inom EU15. Ökningen var 2,6 % respektive 1,3 % jämfört med motsvarande kvartal ett år tidigare. Jämfört med första kvartalet i år var ökningen 0,6 % respektive 0,4 %. USA:s BNP steg med 3,7 % under perioden, medan det gick mycket trögt i Italien, där BNP visat mycket svag utveckling under en längre tid. Sveriges tillväxt ligger klart över EU-genomsnittet. Industriproduktionen har genomgående utvecklats svagt för EU-länderna och Sverige avviker påtagligt från flertalet övriga länder. Den ledande indikatorn, som ska prognostisera industriproduktionen, utvecklas också den i relativt måttlig takt. Sverige är även i detta fall ett undantag.

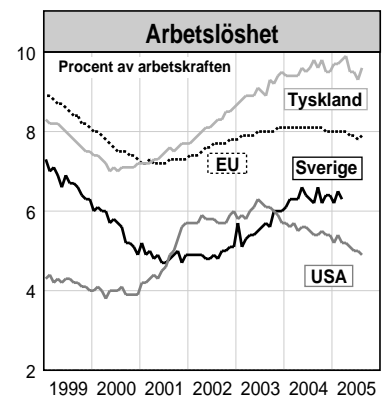
EU-barometern:

Enligt EU:s konjunkturbarometer för oktober fortsätter konjunkturen att förstärkas såväl inom eurozonen som EU i sin helhet. Den sammansatta konjunkturindikatorn steg med 1,7 enheter för hela EU och med 1,9 enheter för eurozonen, och förbättringen var under den senaste månaden större än tidigare månader. Det får EU kommissionen att dra slutsatsen att EU-ekonomin nu slutligen återhämtat sig efter avmattningen från förra hösten fram till juni i år. I båda områdena lyfte uppgången i oktober den sammansatta indikatorn över dess långsiktiga genomsnitt på index 100. Uppgången i den sammansatta indikatorn härrörde från ökad tillförsikt inom nästan alla sektorer. Särskilt stark var förbättringen inom tjänstsektorerna och detaljhandeln, men även företagsledarna inom industrin och konsumenterna visade växande ekonomisk tillförsikt. Det var endast byggsektorn som inte följde den all-

männa trenden genom att delindikatorn på detta område var oförändrad. Konjunkturindikatorn förbättrades för en stor majoritet av medlemsstaterna. Endast 6 av de 25 medlemsstaterna registrerades för en nedgång. Bland de större medlemsländerna visade Italien och Tyskland anmärkningsvärt stora förbättringar i konjunkturindikatorn, på 3,8 respektive 2,0 enheter. Mot den allmänna trenden har utvecklingen gått för Frankrike och Storbritannien där nedgången i indikatorn förklaras av ett minskat ekonomiskt förtroende hos hushållen och detaljhandeln. Efter en kraftig förbättring för Sverige i oktober är indikatorn här tillbaka på den högsta nivån sedan januari i år.

Arbetslöshet

Arbetslösheten inom EU15 har det senaste året sjunkit marginellt från 8,1 till 7,9 % av arbetskraften, efter att tidigare ha varit stigande i närmare två år. Inom hela EU uppvisar Polen höga siffror med mer än 17 %, medan Irland med 4,3 % uppvisar den lägsta arbetslöshetsnivån. Bland de större länderna ligger Storbritannien lägst med 4,6 %. Andelen arbetslösa har sjunkit i flertalet länder det senaste året, men bl.a. Nederländerna skiljer sig från mängden med viss ökning. I Tyskland ser kurvan ut att vända nedåt, efter mer än två år med relativt kraftig ökning av arbetslösheten. Inom hela OECD-området ligger nivån med 6,5 % klart lägre än inom EU, inte minst på grund av den lägre arbetslösheten i USA och Japan. På grund av omläggningen av arbetskraftsundersökningen finns inga färsk siffror för Sverige.

Arbetslöshet

	Senaste månad	Föreg. månad	Motsv. månad föreg. år
Belgien	aug 8,0	8,0	7,7
Danmark	aug 4,8	4,9	5,4
Finland	aug 8,2	8,2	8,9
Frankrike	aug 9,6	9,7	9,7
Irland	aug 4,3	4,3	4,5
Italien	jun 7,7	7,7	8,1
Nederländerna	aug 4,7	4,7	4,5
Polen	aug 17,5	17,6	18,7
Spanien	aug 9,4	9,5	10,8
Storbritannien	jun 4,6	4,7	4,7
Sverige	mar 6,3	6,5	6,3
Tyskland	aug 9,6	9,3	9,8
Österrike	aug 5,2	5,2	4,9
EU15	aug 7,9	7,8	8,1
Norge	jul 4,8	4,7	4,5
USA	aug 4,9	5,0	5,4
Kanada	aug 7,1	6,8	6,8
Australien	aug 5,0	5,0	5,7
Japan	aug 4,3	4,4	4,8
OECD	aug 6,5	6,5	6,9

Källa: OECD, Main Economic Indicators.

EU-barometer – industri						
Nettototal	maj	jun	jul	aug	sep	okt
Produktionsförväntn.	18	15	11	16	13	29
	-3	-1	-1	3	4	5
	4	4	5	7	7	9
Orderstock	-22	-27	-26	-24	-25	-17
	-22	-23	-21	-23	-19	-18
	-22	-22	-19	-20	-18	-17
Färdigvarulager	17	17	15	12	18	17
	15	14	13	13	11	11
	14	13	12	12	10	10
Prisförväntningar	-2	1	-3	-1	6	6
	-2	-1	-1	-1	3	1
	0	-1	0	0	3	3

Observera: Ett antal EU-företag svarar på frågorna i termer av "bättre/sämare", "bra/dåligt", "ökad/minskad". Skillnad i procentandel mellan positiv och negativ syn - det s.k. nettotalet - bildar underlag för bedömningarna.

Källa: EU: European Economy

Internationell utblick

Avmattning i världshandeln under 2005

Enligt den i förra veckan av World Trade Organization, WTO, publicerade årsöversikten över världshandelns utveckling konstaterar WTO:s ekonomer att en lägre ökningstakt i BNP i många länder, till viss del som en effekt av de starkt ökade oljepriserna, drar ned ökningstakten i världshandeln under innevarande år.

WTO:s beräkningar visar att världsexporten av varor, som svarar för fyra femtedelar av den totala världsexporten av varor och tjänster, beräknas stiga med 6,5 % i volym under 2005, vilket är en klar avmattning från uppgången på hela 9 % under 2004. Under året 2003 steg varuexporten med 5 %.

WTO anför i sin rapport vidare att några viktiga faktorer för att få en ökad fart på handeln igen är att skapa större möjligheter för ökad utrikeshandel, särskilt vad gäller utvecklingsländerna, samtidigt som regelverket för den internationella handeln måste ses över i syfte att förbättra förutsättningarna för en smidig internationell handel. Vägen att uppnå detta är, enligt WTO:s ekonomer, genom ett framgångsrikt avslutande av globala handelsöverenskommelser inom ramen för den s.k. Doharundan.

Stark världsexportökning under 2004

I WTO-rapporten publiceras även detaljerade tabellöversikter över världshandelsutvecklingen under 2004.

Mätt i värde i löpande priser (mätt i US

Dollar) steg världsexporten av varor med hela 21 % under 2004 till 8 900 miljarder US dollar. Värdeökningen var alltså avsevärt högre än volymökningen (9 %), vilket hänger samman med ökade priser samt det minskade värdet av USA-dollar gentemot flera stora europeiska valutor. Kraftigt ökade priser kunde noteras för mineraloljor, malmer, stål och andra metaller medan prisökningarna för jordbruksprodukter, textilier och kläder var betydligt lägre.

De oljeproducerande länderna ökade inte helt överraskande sin export snabbare än världsgenomsnittet. Nordamerika och Europa var de två regioner som hade lägre utvecklingstal än världsgenomsnittet.

Världsexporten av tjänster steg samtidigt med 18 % i värde i löpande priser till 2 100 miljarder US dollar år 2004. Transporttjänsterna steg med hela 23 % i värde till 500 miljarder US dollar och hade därmed den snabbaste tillväxten i värde bland de olika tjänstesektorerna. Bakomliggande är högre transportkostnader samt en ökad volym av transporttjänster.

Kina allt viktigare i världshandeln

Kinas expansion i världshandeln fortsatte under 2004. Kinas andel i många länders handel har i runda tal fördubblats mellan åren 2000 och 2004. Landet var år 2004 världens tredje största handelspartner, efter USA och Tyskland. Det kan noteras att WTO redovisar Hongkongs handel med

omvärlden separat och denna handel ingår alltså inte i de redovisade siffrorna för Kina.

Sverige dalar på världstopplistan

I bifogad tabell redovisas världens största exportörer och importörer av varor. Vid sidan av tabellen kan noteras att Sverige år 2004 var världens 20 största exportör och 21 största importör. År 1980 var Sverige 12:e största exportör i världen och år 1990 nummer 16. Sveriges motsvarande plats på importörslistan var nummer 13 år 1980 och nummer 17 år 1990.

Världens största export- och importländer 2004, varuhandel

	Andel %	Värdet förändring %
Export		
1 Tyskland	10,0	21
2 USA	8,9	13
3 Kina	6,5	35
4 Japan	6,2	20
5 Frankrike	4,9	14
6 Nederländerna	3,9	21
7 Italien	3,8	17
8 Storbritannien	3,8	13
Import		
1 USA	16,1	17
2 Tyskland	7,6	19
3 Kina	5,9	36
4 Frankrike	4,9	17
5 Storbritannien	4,9	18
6 Japan	4,8	19
7 Italien	3,7	18
8 Nederländerna	3,4	21

Källa: World Trade Organization, oktober 2005

Internationella ekonomiska indikatorer

		Danmark	Finland	Storbr.	Sverige	Tyskland	USA	EU15	OECD
BNP ¹⁾	Index 2000=100	106,1	108,7	111,9	110,1	103,1	113,0	107,8	110,8
Förändr. föreg. kv.	%	0,1	-1,6	0,5	0,6	0,0	0,8	0,4	0,6
Förändr. 4 kv.	%	1,9	-0,3	1,5	2,3	0,6	3,6	1,3	2,6
Industriproduktion ²⁾	Index 2000=100	102,2	104,4	95,2	109,5	107,4	103,7	102,0	105,1
Förändr. föreg. mån.	%	-4,6	-2,6	-0,3	0,9	1,1	0,1	0,2	0,0
Förändr. 12 mån.	%	-1,6	-4,0	-1,6	5,5	3,6	3,1	0,3	1,6
KPI ³⁾	Index 2000=100	110,3	106,3	113,1	107,3	108,7	114,5	112,0	112,1
Förändr. föreg. mån.	%	0,0	0,3	0,2	0,2	0,1	0,5	0,2	0,4
Förändr. 12 mån.	%	2,2	1,0	2,8	0,6	1,9	3,6	2,3	2,7
Arbetslöshet ⁴⁾	%	4,8	8,2	4,6	6,3	9,6	4,9	7,9	6,5
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	0,3	-0,1	0,1	0,0
Förändr. 12 månader	procentenheter	-0,6	-0,7	-0,1	0,0	-0,2	-0,5	-0,2	-0,4
Kort ränta ⁵⁾	%	2,13	..	4,53	1,47	..	3,77	2,14	..
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	0,00	..	-0,06	-0,01	..	0,20	0,01	..
Förändr. 12 månader	procentenheter	-0,02	..	-0,36	-0,53	..	2,09	0,02	..
Lång ränta ⁶⁾	%	3,05	3,04	4,31	2,98	3,07	4,26	3,16	..
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	-0,19	-0,17	0,02	-0,16	-0,16	0,08	-0,16	..
Förändr. 12 månader	procentenheter	-1,33	-1,10	-0,67	-1,39	-0,95	-0,02	-0,82	..

1) Danmark första kvartalet, övriga andra kvartalet 2) USA och Finland augusti, övriga juli
tember, övriga augusti 6) EU15=EMU. USA och Storbritannien augusti, övriga september
Källa: OECD (Main Economic Indicators), SCB och andra nationella statistikbyråer

Svenska ekonomiska indikatorer

	Enhet	Basår	Senaste uppgift	Förändring i % från		
				föreg. månad/ period	samma månad/ period föreg. år	
Ekonomin totalt						
BNP	volym	2000=100	2 kv	110,1 ¹⁾	0,6 ¹⁾	2,3
Fast bruttoinvestering	volym	2000=100	2 kv	107,7 ¹⁾	2,2 ¹⁾	8,7
Hushållens konsumtion	volym	2000=100	2 kv	107,5 ¹⁾	1,1 ¹⁾	3,0
Aktivitetsindex	volym	2000=100	aug	112,2 ¹⁾	-0,1 ¹⁾	3,4 ¹⁾
Industri						
Produktion	volym	2000=100	aug	92,5	-4 ¹⁾	-4
			jan-aug	107,0 ¹⁾		1
Leveranser	volym	2000=100	aug	96,1	-6 ¹⁾	-1
			jan-aug	104,2		3
Orderingång	volym	2000=100	aug	106,4	2 ¹⁾	16
			jan-aug	104,9		3
Kapacitetsutnyttjande	%		2 kv	89,8 ¹⁾	-0,2 ¹⁾²⁾	-1,0 ¹⁾²⁾
Investeringar	mdr		2 kv	19,5		3
Lägenheter, påbörjade, nya						
	1000-tal		2 kv	8,8		16
			1-2 kv	16,6		20
Utrikeshandel						
Varuexport	mdr kr		sep	88,2	1 ¹⁾	7
			jan-sep	709,4		6
Varuimport	mdr kr		sep	72,6	1 ¹⁾	6
			jan-sep	592,4		10
Handelsnetto	mdr kr		sep	15,6		
			jan-sep	117,0		
Bytesbalans	mdr kr		2 kv	48,1		
			1-2 kv	100,3		
Konsumtion						
Detaljhandelns försäljning	volym	2000=100	sep	127,4 ¹⁾	0,3 ¹⁾	6,5
			jan-sep			6,6
Personbilsregistreringar, nya	st		sep	29 056	3 ¹⁾	10
			jan-sep	231 743		1
Consumer Confidence Indicator ³⁾	nettotal		okt	12 ⁶⁾	13 ⁶⁾	11 ⁶⁾
Priser, löner						
Konsumentprisindex		1980=100	sep	281,9	0,7	0,6
Nettoprisindex		1980=100	sep	239,3	0,7	0,1
Producentprisindex		1990=100	sep	129,8	0,2	4,2
Exportprisindex		1990=100	sep	127,9	-0,2	4,9
Importprisindex		1990=100	sep	155,9	-0,8	8,3
Prisindex för inhemsk tillgång		1990=100	sep	143,3	-0,1	5,8
Hemmamarknadsprisindex		1990=100	sep	132,8	0,5	3,4
Arbetskostnadsindex, industriarbetare		1994 feb=100	aug	149,2		2,3
Timlön, industriarbetare	kr		aug	121,8		2,6
Arbetsmarknaden						
Sysselsatta	1000-tal		sep	4 259	.. ¹⁾	1,0
Arbetslösa	1000-tal		sep	242	.. ¹⁾	-13,4
Arbetsmarknadspolitiska program	1000-tal		sep	207 ⁴⁾	6,5 ⁴⁾	0,8 ⁴⁾
Lediga platser, nyanmällda	1000-tal		sep	33		30,4
Lediga platser, kvarstående	1000-tal		sep	18		29,1
Finansmarknaden						
Bankernas inlåning ⁵⁾	mdr kr		aug	1 449,2	-1,5	5,9
Bankernas utlåning	mdr kr		aug	1 554,7	-0,8	12,3
Lång ränta, 10-åriga statsobligationer	%		sep	2,98	-0,16 ²⁾	-1,39 ²⁾
Kort ränta, 3-mån statsskuldsväxlar	%		sep	1,47	-0,01 ²⁾	-0,53 ²⁾
Statsskuldens förändring	mdr kr		okt 04-sep 05	15,1		
Valutakurs (TCW)-index	18 nov 1992=100		28 okt	130,9	1,3	6,4

1) säsongsrensade tal 2) procentenheter 3) Hushållens syn på sv. ekonomi, hushållens egen ekonomi. och köp av kapitalvaror 4) preliminära uppgifter 5) inkl certifikat netto 6) Nettotal för resp period

Utgives av Statistiska centralbyrån, avd för ekonomisk statistik, Box 24 300, 104 51 STOCKHOLM
Tfn 08-506 940 00

Copyright SCB. Citera gärna, men uppge källa.

Ansvarig utgivare: Staffan Wahlström

Redaktör: Bo Sandén

Layout: Monica Andersson